

DESCOPERIRI NUMISMATICE LA ORHEIUL VECHI ÎN ANII 1996-2001

Gheorghe POSTICĂ

În timpul săpăturilor arheologice din 1996-2001 la Orheiul Vechi, la obiectivul „Citadela medievală”, în total, au fost descoperite 52 monede, inclusiv 43 provenite din complexe închise și 9 din stratul de cultură.

Monedele datează din secolul XIV (37 %) și secolul XV (63 %), fiind de proveniență din patru state: Hoarda de Aur – 19 piese (37 %), Kaffa – 1 piesă (2 %), Țara Moldovei – 29 piese (56 %), Polonia – 1 monedă (2 %), nedeterminate – 2 monede (2 %).

1. Hoarda de Aur, 19 monede, inclusiv 16 de aramă și 3 din argint.

- Monedele de aramă se împart în trei grupe: a) tip rozetă - 10 monede datate între anii 1351-1381, b) tip Şehr al-Cedid - 5 monede, datate între anii 1366-1369 și c) piese monetiforme - 1 monedă din anii 1366-1369.

- Monedele de argint se împart în două grupe: a) dirhemi de la hanul Uzbek (1313-1341) - 2 piese, inclusiv una cu contramarcă și b) dirhemi de la hanul Toktamâș (1378-1395) – 1 piesă.

2. Kaffa (Crimeia) – 1 aspru genovezo-tătărăsc (1419-1433).

3. Moldova – 29 monede.

- Alexandru cel Bun (1400-1432): 15 monede, inclusiv 7 semigroși de aramă, 3 semigroși de argint, 4 groși de aramă și 1 groș dublu de argint.
 - Iliăș și Ștefan (1436-1442) – 1 dublu groș de argint.
 - Iliăș (1436-1442) – 5 monede de argint, inclusiv 2 semigroși de aramă, 1 groș de argint și 2 groși dubli de argint.
 - Ștefan al II (1442-1448) – 6 monede de argint, inclusiv 2 semigroși de argint, 1 semigroș de aramă, 2 groși de argint și 1 groș de aramă.
 - Fals moldovenesc după Murad II (1421-1444) – 1 monedă de argint.
 - Ștefan cel Mare (1457-1504) – 1 groș de argint.
- ### **4. Polonia**, Jan Olbraht (1492-1501) – 1 semigroș de argint.

Analiza datelor numismatice arată că în partea de sud-vest a citadelei medievale predomină monedele date în prima jumătate a secolului XV, în total 27 piese (56 %), urmate de monedele din perioada Hoardei de Aur, de la mijlocul – a doua jumătate a secolului XIV – 19 piese (40 %) și monedele din a doua jumătate a secolului XV – 2 monede (4 %). În acest context, se remarcă predominarea în sectorul dat a monedelor din perioada de la mijlocul secolului XIV până la mijlocul secolului XV, ponderea neînsemnată a emisiunilor monetare din a doua jumătate a secolului XV și lipsa totală a monedelor din secolul XVI și XVII. Este de remarcat, că datele numismatice în mare parte reflectă tabloul arheologic urmărit, pe parcursul săpăturilor din anii 1996-2001, în acest sector în baza descoperirilor ceramice. În același timp, constatăm, că tabloul arheologic destul de bogat din a doua jumătate a secolului XV, nu concordă cu materiale numismatice de epocă, acestea practic fiind lipsă. Or, o asemenea situație se înscrie în tabloul numismatic general de la Orheiul Vechi. Astfel, în conformitate cu unele date numismatice generale [Abâzova, Bârnea, Nudel'man 1982, p. 63-64, 91], din 89 monede din secolul XV descoperite la Orheiul Vechi, pieselor din prima jumătate a secolului respectiv le revenea 77 %, iar celor din a doua jumătate a secolului dat le revenea - 23 %. Această tendință este confirmată și de descoperirile ulterioare de la Orheiul Vechi [Travkin 1998].

Bibliografie:

Abâzova E.N., Bârnea P.P., Nudel'man A.A., *Drevnosti Starogo Orheja*, Kișinev, 1982.

Travkin S., *Descoperiri numismatice din Orheiul Vechi (anul 1987)*, in: Revista arheologică, 2, 1998, pp. 163-165.